

Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w Małopolsce 2023-2027

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Materiał opracowany przez Departament Funduszy Europejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego
Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020, PS WPR PS WPR 2023-2027 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Materiał współfinansowany ze środków UE w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020
oraz ze środków programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027

Fundusze Europejskie
dla Małopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Plan
Strategiczny dla
Wspólnej
Polityki
Rolnej
na lata 2023-2027

RLKS – co to jest?

R ROZWÓJ - Instrument wspierający zintegrowany rozwój terytorialny

Bazuje na podejściu LEADER ze Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybołówstwa

L LOKALNY – realizacja na poziomie lokalnym (gminy wiejskie, miejsko-wiejskie, miejskie, dzielnice miast) projektów dopasowanych do miejscowych potrzeb

Wdrażany w ramach programów polityki spójności i Wspólnej Polityki Rolnej na podstawie lokalnej strategii rozwoju (LSR)

K KIEROWANY przez lokalną grupę działania (LGD) – emanacja lokalnej społeczności

S PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ – oddolne planowanie i realizowanie działań z silnym zaangażowaniem lokalnych interesariuszy

Forma prawna LGD

- LGD działa jako **stowarzyszenie** posiadające osobowość prawną.
- do tworzenia i działania LGD stosuje się przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – **Prawo o stowarzyszeniach**, z tym że:
 - 1) członkami zwyczajnymi LGD mogą być osoby fizyczne i osoby prawne, w tym jst (z wyłączeniem województw);
 - 2) nadzór nad LGD sprawuje marszałek województwa;
 - 3) LGD może prowadzić działalność gospodarczą służącą realizacji LSR;
 - 4) LGD musi powołać **Radę**, do której należy:
 - a) wybór projektów, które mają być realizowane w ramach LSR, oraz
 - b) ustalenie kwoty wsparcia,(albo zadania te realizuje Zarząd LGD);
- konieczna obecność w składzie organu decyzyjnego LGD **przedstawicieli publicznych oraz prywatnych lokalnych grup interesów społecznych i gospodarczych** (minimum po jednym przedstawicielu sektorów publicznego, społecznego i gospodarczego z obszaru każdej z gmin wchodzących w skład stowarzyszenia)

ALE z zachowaniem parytetu sił jako gwarancji realizacji zasady partnerstwa w procesach decyzyjnych (żadna z grup pojedynczo nie może kontrolować procesów podejmowania decyzji).

Zakres zadań LGD

Zgodnie z rozporządzeniem ogólnym **głównym zadaniem LGD jest opracowanie, a następnie realizacja LSR.**

Do zadań LGD należą:

- rozwijanie potencjału lokalnych podmiotów do opracowywania i wdrażania projektów,
- opracowanie niedyskryminującej oraz przejrzystej procedury i kryteriów wyboru projektów,
- przygotowanie i publikowanie naborów wniosków,
- wybór projektów,
- ustalanie kwoty wsparcia i przekazywanie tych informacji podmiotowi odpowiedzialnemu za ostateczną weryfikację kwalifikowalności projektów,
- monitorowanie realizacji celów strategii oraz jej ewaluacja.

Podstawy funkcjonowania RLKS w polityce spójności

UNIJNE	KRAJOWE
<p data-bbox="243 358 1016 572">Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.:</p> <p data-bbox="243 644 1016 1200">art. 28 – zintegrowany rozwój terytorialny, art. 31 – rozwój lokalny kierowany przez społeczność, art. 32 – strategię rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, art. 33 – lokalne grupy działania, art. 34 – wsparcie z funduszy na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.</p>	<p data-bbox="1064 322 1740 536">Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (ustawa o RLKS)</p> <p data-bbox="1064 579 1779 908">Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (ustawa wdrożeniowa)</p> <p data-bbox="1064 951 1808 1108">Ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027</p> <p data-bbox="1064 1150 1789 1365">Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027</p>

Alokacja na RLKS w programach regionalnych 2021-2027

Województwo	Alokacja EFS+ (mln euro)	Alokacja EFRR (mln euro)	Alokacja ogółem (mln euro)
kujawsko-pomorskie	52,60	0	52,60
lubuskie	13,26	0	13,26
małopolskie	20	40	60,00
podkarpackie	30	0	30,00
podlaskie	30	30	60,00
pomorskie	10	30	40,00
śląskie	16	0	16,00
świętokrzyskie	0	3	3,00
wielkopolskie	30	20	50,00
zachodniopomorskie	20	0	20,00
RAZEM	221,86	123	344,86 => ok. 1,49 mld zł

Alokacja na RLKS w programach regionalnych 2021-2027

Lokalne Grupy Działania, nowe środki dla Małopolski

11 stycznia 2024 roku zostały zawarte umowy o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

23 nowe LSR

135 mln euro = ok 600 mln złotych

PS WPR 2023-2027 i FEM 2021–2027

Środki dla nowych Lokalnych Grup Działania:

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

75 mln euro, tj. 330 mln zł – druga najwyższa alokacja w Polsce,

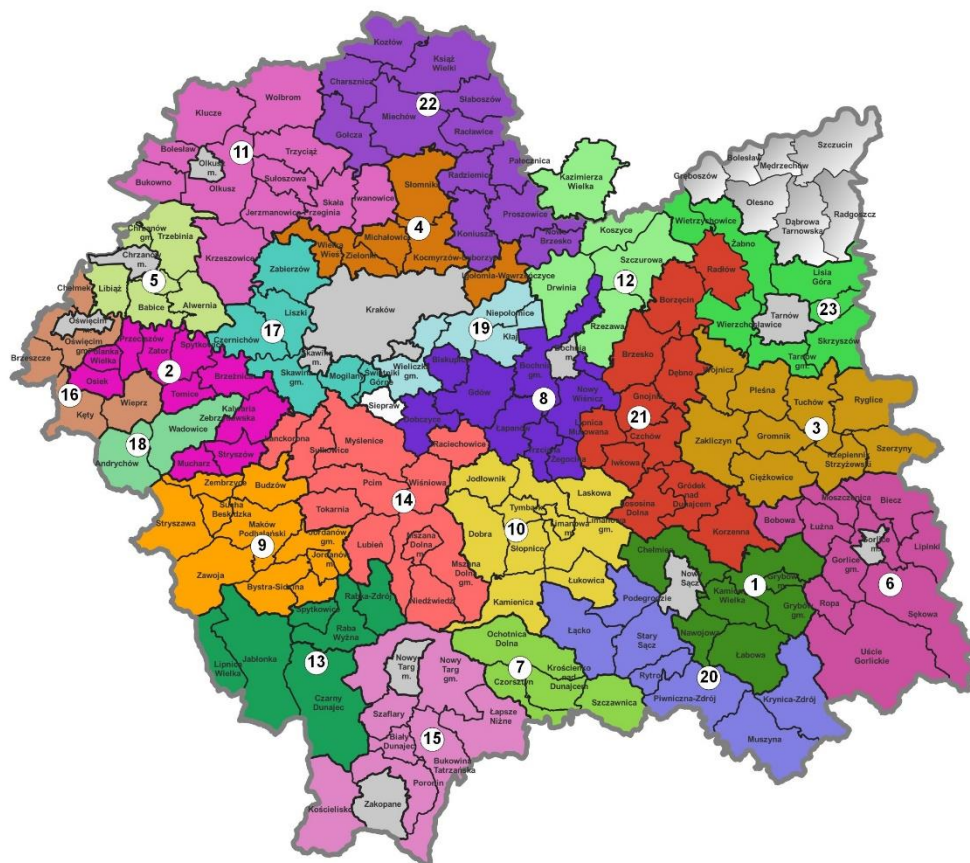
program **Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027**

60 mln euro, tj. 264 mln zł – najwyższa alokacja, na równi z Województwem Wielkopolskim

Wybrane LSR w perspektywie 2023-2027

Lokalne Grupy Działania w Małopolsce wybrane do realizacji LSR w ramach wielofunduszowego RLKS 2023-2027

- (1) LGD „Korona Sądecka”
 - (2) Stowarzyszenie Dolina Karpią
 - (3) Pogórzkańskie Stowarzyszenie Dunajec-Biała
 - (4) Stowarzyszenie Korona Północnego Krakowa
 - (5) Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo Na Jurze”
 - (6) Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Beskid Gorlicki”
 - (7) Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Gorce-Pieniny”
 - (8) Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”
 - (9) Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”
 - (10) Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Przyjazna Ziemia Limanowska”
 - (11) Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Nad Białą Przemszą”
 - (12) Nadwiślańska Grupa Działania „E.O.Cenoma”
 - (13) Stowarzyszenie Przyjazna Dolina Raby i Czarnej Orawy
 - (14) Lokalna Grupa Działania Ziemi Myślenickiej
 - (15) Podhalańska Lokalna Grupa Działania
 - (16) Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Soły”
 - (17) Blisko Krakowa
 - (18) Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Wadowiana”
 - (19) Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego
 - (20) Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brama Beskidu”
 - (21) Stowarzyszenie „Wrota Karpat”
 - (22) Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Płaskowyżu Proszowickiego „Prokopara”
 - (23) Zielony Pierścień Tarnowa
-
- gminy wchodzące w skład LGD w innym województwie
 - miasta wyłączone z działania LEADER w latach 2023-2027
 - białe plamy

**Możliwe do realizacji zakresy
tematyczne/typy projektów
w ramach RLKS w Małopolsce
2023-2027**

PS WPR 2023-2027

1. Rozwój przedsiębiorczości poprzez:

- a) **podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne** – intensywność wsparcia do **65%**, dofinansowanie do **150 tys. zł.** jako ryczałt oparty na „draft budżecie”;
- b) **rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej** do **65%**, do **500 tys. zł.** wg kosztorysu z biznesplanu.

PS WPR 2023-2027

Zmieniają się zasady udzielania wsparcia w przypadku podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne. Kwota dofinansowania „do” 150 000 zł., oznacza że nie będzie sztywnej kwoty wsparcia ustalonej przez LGD, jak to ma miejsce w PROW 2014-2020. Zasady będą jak w pozostałych konkursach – wnioskodawca sam będzie określał kwotę wsparcia jak i % dofinansowania. Wartości te będą musiały być zgodne z określonymi w programie – nie mogą ich przekraczać.

PS WPR 2023-2027

PS WPR 2023-2027

2. **Rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych w zakresie tworzenia lub rozwoju (do 85%, dofinansowanie do 150 tys. zł., tylko dla małych gospodarstw rolnych):**
- a) **gospodarstw agroturystycznych** – w przypadku operacji realizowanych w ramach gospodarstw agroturystycznych warunkiem kwalifikowalności będzie m.in. **przystąpienie do organizacji zrzeszającej kwaterodawców** wiejskich nie później niż w dniu złożenia wniosku o płatność.
 - b) **zagród edukacyjnych** – w przypadku operacji realizowanych w ramach zagród edukacyjnych warunkiem kwalifikowalności będzie m.in. **przystąpienie do Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych prowadzonej przez CDR O/Kraków** nie później niż w dniu złożenia wniosku o płatność;
 - c) **gospodarstw opiekuńczych** - www.gospodarstwa-opiekuncze.pl

PS WPR 2023-2027

PS WPR 2023-2027

3. Rozwój współpracy **poprzez tworzenie lub rozwój** krótkich łańcuchów żywnościowych – do **65%**, dofinansowanie do **350 tys. zł.**,
4. Poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności, **z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych** – do **100%**, dofinansowanie do **500 tys. zł.**,
5. Przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi – **100%**, dofinansowanie **4 tys. zł.**,

PS WPR 2023-2027

6. **Poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej** – do 100%, dofinansowanie do **500 tys. zł.**,

7. **Kształtowanie świadomości obywatelskiej** o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, a także wzmocnienie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego **z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych** – do 100%, dofinansowanie do **500 tys. zł.**,

8. **Włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych i osób w niekorzystnej sytuacji** – do 100%, dofinansowanie do **500 tys. zł.**,

9. **Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi.**

PS WPR 2023-2027

Z pomocy ze środków EFRROW wykluczone są operacje:

1. obejmujące budowę lub modernizację dróg, targowisk, sieci wodno-kanalizacyjnych, przydomowych oczyszczalni ścieków,
2. dotyczące świadczenia usług dla rolnictwa.

PS WPR 2023-2027

PS WPR 2023-2027

Nabór na środki na Zarządzanie dla LGD ogłoszony zostanie pod koniec marca 2024 r. – składanie wniosków będzie miało miejsce od **15.04.2024 r. do 31.12.2024 r.**

Nabór będzie odbywał się za pośrednictwem systemu CSOB i platformy PUE przygotowanej przez ARiMR.

FEM 2021-2027 – EFS+

Działanie FEMP.06.17 Aktywizacja społeczno-zawodowa – RLKS

Cel szczegółowy - CP4.H - Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji

Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo

W ramach działania będą realizowane:

1. diagnoza sytuacji problemowej, zasobów, potencjału, predyspozycji i potrzeb danej osoby/rodziny/środowiska (element obligatoryjny poprzedzający inne formy wsparcia);
2. usługi aktywnej integracji o charakterze społecznym, edukacyjnym, zdrowotnym i zawodowym.

Do 85% dofinansowania, minimalna wartość projektu 50 tys. zł.
Maksymalna wartość projektu to równowartość 200.000,00 EUR.

FEM 2021-2027 – EFS+

Działanie FEMP.06.22 Wsparcie usług społecznych i zdrowotnych w regionie – RLKS

CP4.K - Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej

FEM 2021-2027 – EFS+

Działanie FEMP.06.22 Wsparcie usług społecznych i zdrowotnych w regionie – RLKS

Typy działań:

typ A. Tworzenie nowych oraz rozwój już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży;

typ B. Usługi zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji, w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym ze względu na wiek lub usługi w zakresie wsparcia opiekunów nieformalnych;

typ C. Usługi w zakresie rozwoju mieszkalnictwa treningowego, wspomaganego i innych rodzajów mieszkań z usługami;

typ D. Usługi domowej opieki długoterminowej zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji, w tym wykorzystanie modelu DDOM;

typ E. Wsparcie procesu zarządzania LSR przez LGD.

Do 85% dofinansowania, minimalna wartość projektu 25 tys. złotych.
Maksymalna wartość projektu to równowartość 200.000,00 EUR.

FEM 2021-2027 – EFRR

Działanie FEMP.07.06 RLKS - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach wiejskich

Cel szczegółowy CP5.II - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie

Typ projektu A. INFRASTRUKTURA KULTURY - budowa, rozbudowa, przebudowa i remont (z zastrzeżeniem, że wszystkie prace związane będą z realizacją wydatków inwestycyjnych a nie dotyczą wydatków bieżących) infrastruktury kultury, m.in. domów kultury, bibliotek, muzeów, klubów, świetlic, w tym wyposażenie ich w nowe technologie wzmacniające ofertę kulturalną oraz zapewnienie warunków w zakresie dostępności, m.in. dla seniorów czy rodzin z małymi dziećmi.

FEM 2021-2027 – EFRR

Typ projektu B. OCHRONA I OPIEKA NAD ZABYTKAMI - prace przy zabytkach nieruchomych (wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa małopolskiego lub inwentarzy muzealiów) wraz z ich otoczeniem, umożliwiające zachowanie dotychczasowych lub nadanie nowych funkcji zabytkom.

Objęte wsparciem zabytki będą mogły pełnić funkcje użytkowe, w szczególności kulturalne, związane z edukacją kulturalną, służące integracji lokalnej społeczności oraz turystom.

Realizowane projekty powinny przyczyniać się do dywersyfikacji źródeł przychodów własnych i poprawy samowystarczalności finansowej wspieranych obiektów.

Projekty na terenie zabytkowych parków i ogrodów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych z wykorzystaniem ich potencjału dla rozwoju turystyki.

FEM 2021-2027 – EFRR

TYP PROJEKTU C. OFERTA TURYSTYCZNA - rozwój oferty turystycznej, tworzenie produktów turystycznych bazujących na potencjałach oraz walorach kulturowych i przyrodniczych danego obszaru, wsparcie infrastruktury do potrzeb zrównoważonej turystyki i stworzenia ponadlokalnej oferty turystycznej, tematycznie zintegrowanej m.in.:

- budowa, rozbudowa, przebudowa, remont (wszystkie prace związane będą z realizacją wydatków inwestycyjnych) kompleksowych wielofunkcyjnych: obiektów turystycznych oraz stref aktywności turystycznej skoncentrowanych wokół atrakcji turystycznych np. tężnie, platformy i wieże widokowe, miejsca obserwacyjne, ścianki wspinaczkowe, amfiteatry plenerowe, jako element projektu mała architektura
- budowa, rozbudowa, przebudowa, remont infrastruktury turystycznej przy zbiornikach wodnych, ciekach naturalnych, wyrobiskach poźwirowych wraz z tworzeniem miejsc wypoczynku na tych obszarach oraz ich zagospodarowaniem w celach turystycznych.

FEM 2021-2027 – EFRR

TYP PROJEKTU D. TRASY TURYSTYCZNE - rozwój szlaków turystycznych służących właściwemu ukierunkowaniu ruchu turystycznego, przyczyniających się do zwiększenia atrakcyjności tych obszarów:

- budowa, rozbudowa i promocja szlaków turystycznych m.in. szlaki piesze, rowerowe, biegowe, kajakowe, jeździeckie. Możliwe będzie wsparcie infr. towarzyszącej, jako niedominujący elementem projektu m.in. miejsca postojowe wyposażone w wiaty zapewniające ochronę przed słońcem i deszczem, stojaki dla rowerów, ławki, stoły, grille, paleniska, kosze na śmieci, zaplecze sanitarne, tablice informacyjne z przebiegiem szlaku, stacje ładowania telefonów i urządzeń mobilnych, dystrybutory/ujęcia wody pitnej itp.

TYP PROJEKTU E. WSPARCIE PROCESU ZARZĄDZANIA LSR przez LGD

LSR 2023-2027 – obowiązki z umowy ramowej

LGD do 30 dni od zawarcia umowy ramowej (12.02.2024 r.) musi zorganizować biuro – nie jest wymagane jeszcze pełne zatrudnienie. Pełne zatrudnienie konieczne jest w momencie złożenia wniosku przez LGD na środki na zarządzanie – przełom marca/kwietnia 2024 r.

LGD będą zobligowane do wprowadzenia zmian w zatwierdzonych LSR, aby dostosować je do zatwierdzonego SzOP FEM 2021-2027 – do połowy lutego 2024 r.

LGD do 60 dni od zawarcia umowy ramowej (11.03.2024 r.) musi przedłożyć SWM do zatwierdzenia procedury wyboru i oceny operacji. Dopiero po ich zatwierdzeniu i zatwierdzeniu zmiany LSR może zawnioskować o uruchomienie naboru – najwcześniej czerwiec 2024 r.

Pierwsze nabory LGD ogłoszą na zakresy FEM 2021-2027 w połowie 2024 r.

LSR 2023-2027 – obowiązki z umowy ramowej

Wszystkie środki zaplanowane do realizacji w poszczególnych LSR będą możliwe do pozyskania poprzez złożenie wniosku o dofinansowanie w ogłaszanych przez poszczególne LGD naborach.

W zakresie działań realizowanych z EFRROW (PS WPR 2023-2027) wnioski będą składane za pośrednictwem portalu CSOB (Centralny System Obsługi Beneficjenta) – portal przygotowany przez ARiMR – gotowość portalu do naborów LGD planowana jest na IV kwartał 2024 r.

W zakresie działań realizowanych z EFS+ oraz EFRR (FEM 2021-2027) wnioski będą składane za pośrednictwem systemu IGA – gotowość systemu do naborów planowana jest na przełom II i III kwartału 2024 r.

Pierwsze nabory LGD ogłoszą na zakresy FEM 2021-2027 w połowie 2024 r.

LSR 2023-2027 – obowiązki z umowy

Ważne informacje

Ogólne informacje o RLKS można znaleźć na stronach:

www.prow.malopolska.pl

www.pswpr.malopolska.pl

www.fundusze.malopolska.pl

Informacje o naborach organizowanych przez LGD będą zamieszczane na ich stronach internetowych.

Tylko nabory na środki na zarządzanie dla LGD ogłaszane będą przez SWM.

Dziękuję za uwagę

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Materiał opracowany przez Departament Funduszy Europejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego
Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020, PS WPR PS WPR 2023-2027 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Materiał współfinansowany ze środków UE w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 oraz ze środków programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

MAŁOPOLSKA